

Stéphane Dion

ACADÈMIC I POLÍTIC LIBERAL CANADENC

Quebec “Els independentistes quebequesos només faran un referèndum si tenen la seguretat que guanyaran” **Independència** “És perillós fer promeses irrealistes”

“El dret a la secessió unilateral no existeix enlloc”

MARC VIDAL

Ningú diria que Stéphane Dion (Quebec, 1955) va simpatitzar de jove amb l'independentista Partit Quebequès. Després d'estudiar a fons la política canadenca i les aspiracions sobiranistes dels seus conciutadans, va veure la llum i es va convertir al federalisme. Va ser un dels pocs acadèmics que van fer campanya pel no en el referèndum d'independència del 1995. El seu atreviment va portar l'aleshores primer ministre, el liberal Jean Chrétien, a fixar-se en ell. Derrotat el sí –per la mínima–, el mateix Chrétien li va encarregar clarificar les regles de joc per si mai es repetia un referèndum com aquell.

La primera ministra quebequesa, la independentista Pauline Marois, acaba d'avançar les eleccions. Farà un referèndum si guanya?

Si el Partit Quebequès obté la majoria potser farà un referèndum, però només si té la seguretat que el guanyarà. Marois s'ha compromès a no precipitar els quebequesos cap a un referèndum si no estan preparats per a la independència. Però tindrà molta pressió, ja que molts dels candidats que l'acompanyen fan campanya per la independència.

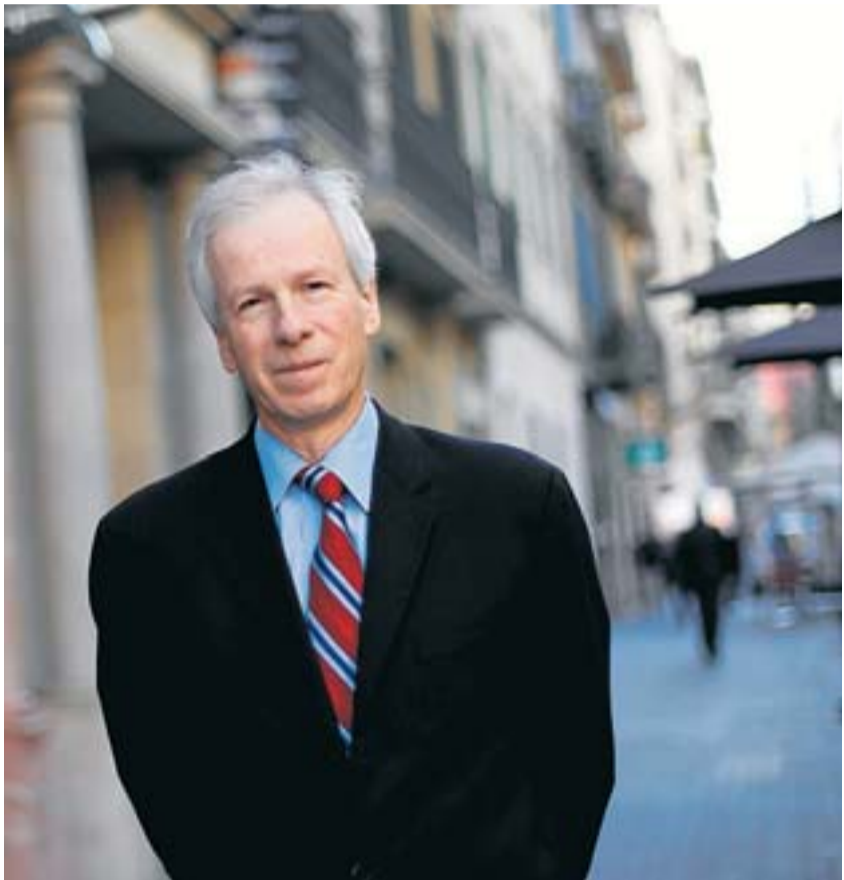
En el referèndum del 1995, els independentistes van perdre per la mínima, amb un 49,42% dels vots. Sí, però amb una pregunta confusa que deixava entendre que el Canadà es mantindria unit per la porta del darrere, amb un partenariat econòmic i polític.

Els sondejos diuen ara que el sí està al 40%. Per què ha baixat el suport a la independència?

Els quebequesos estan molt units al Canadà. Per fer augmentar el suport fins al 49% van dir als electors que hi hauria una relació molt estreta amb el Canadà, una mateixa moneda, un Parlament comú... Per això vam fer una llei que deixés clar que tot no es pot tenir!

A Escòcia els independentistes també volen mantenir el cap d'estat i la moneda...

És perillós prometre coses irrealistes. Cap a la independència s'hi ha d'anar amb els ulls oberts. Per què el Banc del Canadà hauria de fer un lloc a representants d'un país estranger? S'ha de ser molt clar. Conservar la moneda canadenca sense

Stéphane Dion, fotografiat dilluns a Barcelona, és un actor de primera línia entre els federalistes quebequesos. PERE TORDERA

capacitat de decisió és una solució molt fràgil per als inversors.

Quan es parla de claredat en un referèndum, ¿n'hi ha prou amb un 50% més un per guanyar?

És una regla absurda per a una decisió com aquesta. Parlem d'una negociació llarga, d'un procés de desmantellament d'un estat democràtic. És complicat i, si hi ha dificultats, el suport a la secessió pot baixar. Què es fa aleshores? El que crec, i el que diu el Tribunal Suprem del Canadà, és que el govern del Quebec només pot fer un referèndum si és el que la gent vol.

I com se sap que la gent el vol?

Doncs guanyant molt clarament unes eleccions. Que Marois tragués el 50% de vots i el 65% d'escons. Que els sindicats, les patronals, els partits de l'oposició, tothom fes pinya amb la idea. Que els sondejos mostressin un suport ferm i constant.

A Catalunya, amb Madrid bloquejant un referèndum, s'apunten unes eleccions plebiscitàries...

Unes eleccions plebiscitàries no són l'opció. Els electors trien sobre un gran ventall d'opcions: per la políti-

ca social, perquè detesten l'altre candidat... L'única manera de saber si es vol la independència és a través d'una pregunta clara.

Està contra els actes unilaterals?

No existeix enlloc el dret a la secessió unilateral, ni en el dret canadenc ni en el dret internacional. Si el govern del Quebec se saltés el dret, com ho faria per fer-se obeir? Si es proclamés independent, com ho faria per imposar-ho? Seria una decisió sense la força del dret, una decisió molt perillosa en democràcia.

El diàleg mai s'ha perdut entre Toronto i Mont-real, però entre Madrid i Barcelona sembla trencat. Què cal fer?

No sé si teniu raó i el diàleg està trencat com dieu. Al Quebec també n'hi ha molts que ho diuen, això, que no hi ha diàleg, que no tenim res en comú amb la resta de canadencs... Però n'hi ha d'altres, com jo, que diem que compartim molt amb la resta de canadencs i que és formidable tenir un país comú. Hi ha els dos arguments i és la democràcia la que s'ha de fer jugar entre els dos. És magnífic en un món global que els pobles s'abracin entre ells. ■